

Jabłoń, dnia 22 września 2025 r.

Uchylenie obowiązku alimentacyjnego

Obowiązek alimentacyjny, uregulowany w przepisach **Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego** (dalej: KRO), ma charakter dynamiczny. Oznacza to, że może on powstać, ulec zmianie, a także wygasnąć w zależności od zmieniających się okoliczności życiowych stron. Jednym z istotnych zagadnień praktycznych jest możliwość **uchylenia obowiązku alimentacyjnego**, co w szczególności dotyczy relacji między rodzicami a dziećmi.

Zasadnicze regulacje dotyczące uchylenia obowiązku alimentacyjnego znajdują się w art. 133 i 138 KRO.

- **Art. 133 § 1 KRO** stanowi, że rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie.
- **Art. 133 § 3 KRO** dodaje, że rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem pełnoletniego dziecka, jeżeli żądanie ich spełnienia byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.
- **Art. 138 KRO** umożliwia zmianę zakresu lub uchylenie obowiązku alimentacyjnego, jeżeli nastąpiła zmiana stosunków, np. poprawa sytuacji uprawnionego lub pogorszenie sytuacji zobowiązanego.

Przesłankami uchylenia obowiązku alimentacyjnego jest:

1. Samodzielność finansowa dziecka

Najczęstszą przyczyną uchylenia obowiązku alimentacyjnego jest uzyskanie przez dziecko zdolności do samodzielnego utrzymania się, np. po zakończeniu nauki i podjęciu pracy zarobkowej. Samodzielność rozumiana jest szeroko i nie musi oznaczać osiągania wysokich dochodów, lecz takich, które wystarczają na pokrycie usprawiedliwionych potrzeb.

2. Nadużycie prawa przez dziecko

Rodzice mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego, jeżeli:

- pełnoletnie dziecko zaniedbuje naukę,

- celowo przedłuża okres edukacji w celu pobierania alimentów,
- uchyla się od podjęcia pracy zarobkowej,
- postępuje wobec rodziców w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (np. brak szacunku, poważne konflikty rodzinne).

3. Zmiana stosunków

Do uchylenia obowiązku alimentacyjnego może dojść również wtedy, gdy zmieniają się okoliczności po stronie uprawnionego lub zobowiązanego. Przykładowo:

- rodzic, zobowiązany dotychczas do alimentów, sam popada w niedostatek,
- dziecko uzyskuje stypendium, rentę, spadek lub inne źródło dochodu pozwalające na samodzielne utrzymanie.

Uchylenie obowiązku alimentacyjnego może nastąpić wyłącznie na podstawie orzeczenia sądu. Osoba zobowiązana składa pozew o uchylenie obowiązku alimentacyjnego do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania uprawnionego. Sąd bada wówczas, czy zaszły przesłanki wskazane w art. 133 § 3 i art. 138 KRO.

Do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia obowiązek alimentacyjny pozostaje w mocy, a zobowiązany jest zobligowany do regularnego świadczenia. W judykaturze podkreśla się, że sam fakt osiągnięcia pełnoletności przez dziecko nie oznacza automatycznego wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego (wyrok SN z 14 listopada 1997 r., III CKN 257/97. Obowiązek alimentacyjny może być uchylony, jeżeli dziecko celowo nie podejmuje pracy i nie dokłada starań, aby się usamodzielić (wyrok SA w Katowicach z 8 czerwca 2017 r., I ACa 171/17).

Uchylenie obowiązku alimentacyjnego stanowi istotny mechanizm równoważący interesy stron w sytuacji, gdy zmieniają się realia życiowe dziecka i rodzica. Obowiązek ten nie trwa bezterminowo – wygasa w momencie, gdy dziecko osiąga samodzielność ekonomiczną lub gdy dalsze jego wykonywanie byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Dzięki regulacjom art. 133 i 138 KRO instytucja alimentów zachowuje charakter elastyczny i dostosowany do dynamicznych potrzeb rodziny.

Opracowała radca prawny

Magdalena Szychta